

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 240, za pol leta K 120, za četrt leto K 60, za mesec K 20. Za Nemčijo celo leto K 312, za ostalo tujino in Ameriko K 360.

Reklamske cene za list so poštne proste.

Upravištvu je v Ljubljani, Františkanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Knjiga razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Františkanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne prišteje. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x 5 mm po K 150. Uradni razglaš, posamo ter noče isti prostor K 2.— Pri večjem naročilu popust.

Kombinacije.

Casnikarski reporterji v Belgradu imajo zopet zlate čase. Ti zlati časi nastopijo vsakič takrat, kadar je vlada v krizi in se uidele o novih strankah in o novih možih. Ki bi utegnili dobiti v roke državne valet in državno blagajno kar je seveda mnogo važnejše kakor samo idealna oblast.

V časih krize slede reporterji vsem bivšim in aktivnim ministrom, vsem politikom in vsem poslancom v gostino, v kavarni in v privatni stanovanju in v pisarni in v klubskih lokale, da nove kakšno besedo »poboljšajo«. Dobre seveda samo vodijo izjave, ki nič ne vedo in tudi vedeti ne morejo. Zato so vsa poročila katere smo dobivali v časih ministrskih kriz in katere dobivamo sedaj same proste kombinacije in gola domnevanja in posročena ali pa neobsojena ušesavanja.

Večina teh kombinacij se suče okoli vprašanja: Ali bo konstituenta deložirana ali ne? Odgovor na to vprašanje odvisi prvič od ugotovitve, ali je med sedaj izvoljenimi strankami dovolj veliko število takih, ki stoji na podlagi pozitivnega tistvarianja ali pa le večje število tistih, ki stoji na podlagi negativne? Drugič odvisi odgovor od ugotovitve, če je med strankami, ki stoji na podlagi pozitivnega programa, dovolj enoznačen vsled načelnih razlik v njihovih programih. Tretjič je treba vzeti v obzir tudi možnost, če so prviranci negativne vključili svoji eventualni manjšini vendarle dovolj močni, da delo večine preprečijo.

Odgovori na ta vprašanja dopuščajo tako veliko število kombinacij. Najpomembnejše med temi so sledeče: Na podlagi pozitivnega delovnega programa stoji radikalci, demokrati in kmetske vse vrste, katerim se pridružijo še nekateri manjšini skupin in posamezniki poslancev, tako da je deloma večina zagotovljena.

Druga: Radikalci in demokrat se ne bodo nikdar razumeli. Zato je treba, da eni ali drugi pritegnejo na seboj toliko malih stranic, da dobe večino sami zase.

Tretja: Radić je glavni čimfeli na Hrvaškem. Brez njega ali na celo proti njemu ni mogoče nič narediti. On utegne preobrniti hrvaško seljaško republiko in ostati doma v Zagrebu.

Četrta: Komunisti bodo vse razbili, ker so zastopani v tako velikem številu, da lahko vsako parlamentarno delo onemogočijo.

Peta: Če Radić ostane doma, bo srbska vojska zasedla srbske kraje. Slovenci in Hrvatje s svojimi treni kamnitimi zupaničami pa naj eredo kamor hočejo in naj delajo kar hočejo. Srbija bo lahko živela tudi brez njih.

Vlada in Radić.

LDU Beograd, 5. dec. (Uradno. — Presbiro.) Povodom nameranih sklepov in demonstracij Radićeve seljačke stranke v Zagrebu 7. in 8. t. m. se čuti predsednik ministrskega sveta g. dr. Vesnić primoran, izjaviti nastopno: Navajeni na nepovratno avstrijsko in madžarsko pojmovanje operirajo gotovi politiki v naši ujedinjeni kraljevini še danes s polmi o nekem evenzakonomitem stanju s težnjo, da tem potom, nasprotujočim redu v vsaki sočasni državi, vsilijo celokupnosti svojo posebno voljo. Vendar pa mora biti vsakdo v naši državi na čistem v tem, da so volitve od 28. pr. m. bile izvršene v vsej državi kot enotni, nedeljivi celoti, in da morejo na ta način izvoljeni poslanci vršiti svoje mandate edino-le v ustavotvorni skupščini, ki se po zakonu sestane dne 12. t. m. v Beogradu. Edino tukaj sprejeti sklepi po načinu, ki je nesporen in isti v celotnem obljubljenem pogoju, bodo imeli ustavno in zakonsko moč. Z ozirom na to ne morem verjeti, da bi resni politični ljudje, med njimi niti g. Radić s svojimi prijatelji, mogli nameravati kakih drugih manifestacij. Vlada je odgovorna za red v vsej državi ter ne bo dopustila, da se ruši niti v Zagrebu povodom zborovanja seljačke stranke. Ako pa se to vendar zgodi, bodo za to odgovorni merodajni uradniki, z drugimi besedami poleg izrednikov vodstvo stranke samo.

Telegrami.

NAČRT NOVEGA POSLOVNIKA ZA KONSTITUANTO.

Beograd, 4. Minister za konstituanto dr. Lazar Marković je po načrtu poslovnika za konstituanto, ki sta ga izdelala St. Protić in komisija za izdelavo ustave, izdelal nov načrt poslovnika, ki ga je predložil ministrski odbor in ki ga je sprejel ministrski svet v celoti. Vlada hoče za ponedeljek dopoldne povabiti člane volilnega odbora, da pregledajo ta načrt. Nato se bo poslovnik proglašil za naredbo. Po tem poslovniku bi otvoril ustavotvorno skupščino najstarejši poslanec, ki bi bil ali Nikola Pašić ali pa dr. J. Tavčar. Kvorum bi znašal v skupščini za navadne sklepe 140 poslancev, medtem ko je za sprejem ustavnih predlogov določen poseben kvorum, ki znaša nad polovico celokupnega števila poslancev, t. j. 209 poslancev. Po omenjenem načrtu poslovnika ni dovoljeno vlaganje interpelacij, temveč so dovoljena samo kratka vprašanja na ministrice, vendar pa obstoje tudi glede ten vprašanj omejitve. Vsa vprašanja in odgovori smejo trajati največ pol ure, predno se preide na dnevni red. In se morejo staviti vprašanja samo trikrat na teden. Ta načrt poslovnika, ki se bo objavil v »Službenih novinah«, bo veljal za prvo poslovalno ustavotvorno skupščino, ki ga bo lahko pozneje izpremenila, ako se ji bo zdelo primerno.

KDO BO PREDSEDNIK KONSTITUANTO?

Beograd, 4. »Tribuna« piše: Te dni se v javnosti živahno razpravlja vprašanje, kdo bo predsednik ustavotvorne skupščine. Kot kandidat se omenja Nikola Pašić. Istotako se govori, da bo Pašiću poverjeno sestava nove vlade. V tem slučaju na bi bila kandidata za predsednika ustavotvorne skupščine minister n. r. Ljuba Jovanović in pa bivši predsednik srbske narodne skupščine Ante Stanković. V zvezi s ostavko vlade dr. Vesnića se omenjajo tudi osebe, ki bi naj sestavile novo vlado. Kot hrvaškega mandatarja imenujejo predvsem tudi Nikolo Pašića. V tem slučaju bi postal finančni minister Stojan Protić, zunanji minister pa dr. Vesnić. V slučaju, da bi Nikola Pašić iz katerekoli razloga ne sprejel tega mandata ali pa, da bi imel postati predsednik skupščine, bi bil za mandatarja hrone imenovan dr. Vesnić. To vprašanje bo prišlo na dnevni red, ko se bo točno vedelo, kakšen je položaj.

POKRAJINSKE VLADE SE OSTANEJO.

Beograd, 4. Kakor vse kaže, ne bo vprašanja o izpremembah v pokrajinskih vladah rešila sedanja osrednja vlada. To vprašanje se bo preneslo v rešitev novi skupni vladi, ki bo sestavljena tekom prihodnjega tedna.

ŽELEZNISKE LEGITIMACIJE ZA POSLANCE.

Beograd, 4. Ministrstvo za promet je izdelalo nove železniške legitimacije za poslance ustavotvorne skupščine. Legitimacije so tiskane v obliki kartonske knjižice (v latinici in cirilici) ter nosijo podpis ministra za promet in njegovca pomočnika. Na vsaki legitimaciji mora biti fotografija njenega lastnika (kabinetni format), ki mora biti zlogosana od ministrstva za promet. Železniškim organom je naročeno, da so samo take legitimacije s fotografijo veljavne za brezplačno vožnjo poslancev. Veljavnost dosedaj izdanih brezplačnih vožnih kart prestane z 12. decembrom t. l.

USTAVNI NAČRT.

Beograd, 4. Danes je bila seja ministrskega sveta, ki je trajala od 9. do 13. Na tej seji je bila končana razprava o načrtu ustave.

JUGOSLOVANSKO - FRANCOŠKA TRGOVINSKA POGODBA.

Beograd, 4. Vlada francoske republike je sporočila, da nujno obravnava vprašanje možnosti sklepa trgovskega sporazuma med Jugoslavijo in Francijo, in da bi bila srečna, ako se naša vlada odzove tej želji, kar bi pomenjalo manifestacijo solidarnosti, ki že obstoja med obema narodoma.

Oborožena Madžarska.

V angleškem parlamentu je pred nekaj dnevi interpelliral Charles White državnega podtajnika za vnanje zadeve Harmswortha, ali je informiran, koliko ima Madžarska orožja in municije. Drugo interpellacijo pa je uročil Thomas Bramsdons glede števila možna, katere imajo Madžari pod orožjem.

Državni podtajnik Harmsworth je odgovoril na prvo interpellacijo, da ni razpolagajo z znanimi količinami orožja in municije. Na drugo pa je odgovoril, da stoji danes na Ogrskem pod orožjem kakih 36.000 vojakov in okoli 20.000 oborožene policije. V slučaju sile pa morejo Madžari oborožiti okoli 100.000 mož, ampak z municijo bodo imeli težave.

Angleški državni podtajnik je odgovoril na stavišče mu interpellacije seveda na podlagi poročil, katere mu je poslal angleški zastopnik pri antantni komisiji v Pešti. To poročilo je odlično napadno, ker Horthy razpolaga z znatno večjo vojaško močjo, ki se s'eva pod raznimi imeni, kakor »probujeni Ogrji«, ki sicer niso vojaki, ampak so vsi oboroženi od glave do pete. Horthy razpolaga samo v zapadni Ogrski (na ogrsko-avstrijski meji) s 4 divizijami, medtem pa vzdržuje tudi na češkoslovaški in na jugoslovanski meji prav znatno vojaško moč.

Angleži in v družbi z njimi tudi Francozi tale torej, da ima Horthy mnogo večjo armado, kakor bi jo smeli imeti po določilih mirovne pogodbe, in mu dajejo pluto. To je razumljivo. Eni in drugi se namreč boje boljševikov in si mislijo dobiti v Horthyju dobrega zaveznika in pomočnika. Pri tem pa pozabljajo, da pomeni Horthy in njegov režim na Ogrskem najbolj resno nevarnost za demokratijo v Srednji Evropi. Horthy svojih čet ne bo uporabil za obrambo pred boljševiki, ampak za vse drugačne namene. Obramba pred boljševiki je za Horthyja samo krinka, za katero se skriva najtemnejša reakcija in nacionalni šovinizem Madžarov.

V Ameriki — kakor pri nas.

Po vsej Ameriki se širijo stavke na eni strani, po vsej Ameriki skušajo siloma, s zakoni in drugimi sredstvi onemogočiti stavke. Ena stran se zgovarja na drugo. Konservativci in reakcionarji pravijo, da postajajo stavke nevarne interesom naroda in da je zato absolutno potrebno ukrepati kaj uspešnega proti tej boleznici. Delavci pravijo, da postaja življenje tako, da izsiljuje boi, in poleg dragine in drugih industrijskih razmer je tudi politična reakcija med faktori izživljanja.

Nazadnjaki se motijo in če bi imeli oči malo bolj odprte, bi morali sami spoznati svojo zmoto. Če jim gre res zato, da bi bil razvoj v industriji kaj manj nervozen, jim kažejo dogodki, da dosežajo s svojimi ukrepi prav nasproten efekt, kar pomeni, da so njih metode napadne.

Na drugi strani ni baš idealno, kar se godi v delavskem taboru. Stavke, ki jih opazujemo že dolgo, izvirajo iz tesnih strokovnih razmer in njih nameni nimajo mnogo opraviti s splošnim delavskim položajem. Organizirane zveze ni med njimi. Enotnosti delavstva ne pospešujejo. Višjih ciljev nimajo. Koristi, ki jo prinesejo, če so sploh uspešni, je navadno kratko trajna, ker jo hitro izbriše novo dvigovanje cen. Vse se vrta pri tem v kolobarju, naprej pa se ne pride nikamor.

V čem je glavni vzrok?

Da je ameriška strokovna organizacija pomanjkljiva in zastarela, smo že večkrat povedali in pokazali. To ni organizacija delavstva, ampak organizacija raznih strok. Zato ne more zasledovati delavskih ciljev, ampak je bolj podobna nekdanjemu celovstvu, kakor moderni delavski organizaciji.

Ali s tem ni pojasnjeno vse. Dobra strokovna organizacija je veliko vredna. Ne more pa izpolnjevati vseh delavskih nalog v naših časih. Ameriško delavstvo nima politične organizacije, kakršno bi potrebovalo, in v tem je njegova največja slabost. Zakaž družba, v kateri živi tudi delavstvo in v kateri se odločuje največji del njegove usode, je politična, in kadar ima politično moč v rokah, gospoduje. Če

si pribore delavci v tovarnah, jamah, na železnicah in po sto dolarjev dnevne mezde, pa prepuste politično moč kapitalistom, omogočijo tem, da vzamejo tem silnim plačam vsako vrednost.

Malo natančneje se je treba zanimati za to, kar se godi po zakonodajnih zbornicah in povsod, kjer se v praksi politika, pa postane to vsakemu lahko jasno. To ni nikakršno novo odkritje. Socializem ni to že davno, odkar imamo sploh in znanstveni podlagi osnovan socializem. Vedno je polagal socializem največjo važnost na politično delo, na politično moč. Toda nekatere delavske množice še niso dospete do tega važnega spoznanja, nekatere so ga pa zavrgle v tisti strastni vihri, ki je zavržala preko zemlje z vojni in po vojni.

Resnica pa ostane resnica, naj so v zraku kakršnikoli bacili in v dušah kakršnekoli strasti. Delavstvo si mora pridobiti politično moč in v ta namen zgraditi politično organizacijo. Vse spekuliranje s triki, s katerimi naj bi se preslepili kapitalisti in dobili oblast v roke tisti, ki nimajo moči, so zapravljanje dragocenega časa. Čim prej jih pomoče delavstvo med staro šaro, tem bolje bo zanj. Tem prej se bo lotilo čistega dela, ki mu edino zanesljivo prinese uspeh.

Organizacijski vestnik.

Laško. Vse člane politične organizacije je opozarjamo, da se javijo do 31. t. m. pri sodr. Kokalju v bolniški blagajni ali pa pri sodr. Kosiču v elektrarni. Prinele se bodo svoje članke legitimacije, da se na nje overijo. Kdor se v določenem roku ne lavi ali ne vpošlje svoje legitimacije, se ga ne bode več smatralo za člana. Odhori.

Celje. Okrožna politična organizacija JSDS v Celju poziva vse zupnike in saponice, kateri so dobili nabiralne pole so volilni shodi, da jih čimprej vrnejo tajni štu v Celju, Vodnikova ul. 3.

Iz strok. organizacije.

Brivci pozor. V Osijeku (Slavonija) stavkajo brivski pomočniki že tretji teden. Izmed brivskih pomočnikov naj se nihče ne pusti zapeljati, da bi sprejel v Osijeku delo.

Shodi živih delavcev v Malbora. Shod pivovarstvenarjev se bo vršil v torko ob 5. uri dopoldne v bližini pivovarne Obzra. Poroka sodrug Leskošek iz Celja o kongresu živih delavcev Jugoslavije v Brodu na Savi, ki se je vršil 21. in 22. novembra. Za peke se bo vršil v torko zvečer v gostilni pri zlatem konju; v sredo na praznik, dne 8. decembra se bo vršil za mlinarje in špedijske delavce dopoldne ob pol 10. uri v Doluškem domu.

Komunistična taktika. »Politika« poroča iz Novega Sada: Pet Madžarov, ki so bili osumljeni, da so poverili požar v elektrarni, je priznalo, da so zažgali po naročilu komunistov iz Pečuha. Izpovedali so, da se jim je tudi poročalo iz Pečuha, da bo istočasno, ko se bodo vršile volitve, nastala v Jugoslaviji revolucija. Skoda, ki je nastala vsled požara, kateri se ni popolnoma pogasila, znaša nad dva in pol milijona.

Politične vesti.

— **Poverjenstvo za socijalno skrbstvo** bo prevzel po poročilih listov Adolf Ribnikar, ker je dr. Zerjav odstopil od poverjenstva za pravosodje, čegar vodstvo prevzame dosedanj poverjenik za socijalno skrb dr. Ravnljar. — To so prav čedne izpremembe v sestavi »Krajinske vlade za Slovenijo, ki bi bile pred nekaj meseci povzročile gotovo mnogo pisanja. Kritiziranja in političnih spletkarij. Danes pa ni nič več tega. Adolf Ribnikar »postane« poverjenik. Brez večnega telefoniranja in telegrafiranja iz Ljubljane v Beograd nazaj, brez intervencij, brez ministrske krize, brez strankarskega boja in brez zunjih kompromisov. On »postane«. In sledi čudo — vse eno gre, in prav dobro gre!

Dobre levite hero sobotni »Večerni list« svojim strankinim voditeljem. Očita jim, kakor drugim strankam, da so ves čas od prevrata sem in tja klikarsko politiko ne ozirajo se na programe. Med te vrste ljudi hoče pa na indirektni način vmešati tudi socialiste. Vendar pa si tega naravnost ovedati ne upa ker ve, da bi zavestno laval, če bi to naredil. Kdo na je bil delansko izmed vseh strank iz vse Jugoslavije, ki se je edini resno trudil da na podlagi svojega programa namravi kaj v blagobit ljudstva? Kdo drugi kot socialni demokrati? Znao je vsem, da je bil s. Vič. Koraš tisti, ki je napravil načrt agrarne reforme in ki je kljub močni meščanski opoziciji (kier je bil tudi dr. Korošec) tudi tako daleč pritrjal da se je zemlja na Voivodini in Sremu tudi delansko začela deliti med revne kinete in kmetijske delavce! Kdo se je tudi neumorno boril za socialne reforme? Mi! In kdo je kriv da se ni nič napravilo? Ostronja večina, t. i. meščanska stranka, med katerim je bila tudi klerikalna. Kdo je z vso silo delal na to, da se s smotrenim delom dvigne produkcija v državi? In kdo je to preprečil? Radikalno-klerikalna vlada! Povejte še to gospodje okoli »Večernega lista« notem bodo levite vašim voditeljem morda zbudile vesti!

— SKS oreklicuje. Z ozirom na izjavo demokrata Kukavca, da je SKS le krilo demokratske stranke, je sprejelo načelstvo SKS izjavo, v kateri obsoja izjavo ministra dr. Kukavca, ker ni on ne noblačen in ne opravičen dati za stranko SKS kakršno koli izjavo. Končno pravilo, da se mora smatrati dr. Kukovec izjavo le kot nabožno žetjo, ki na zaman čaka na uresničenie. — Mnenja smo da lahko izjavljajo samostojni kmeti karkoli hočejo, toda delstvo ostane, da se njihov program od demokratskega le v toliko razlikuje, da pozna samo kmete. Načela pa so ista, seveda če eksistira pri njih!

— SLS, lista, ki se je zjutraj na bovski zbudila, tega seveda ne bo v javnosti nikdar priznala, skušala pa bo svoj pozaz preobrniti z napadi na druge stranke — zlasti še na našo — in z navno samolvalo. To je mogoče najspešneje doseči s groteskno lažjo, da je njevo avtonomistično stališče primoralo tudi druge stranke, da so se izjavljale za avtonomijo (večralski »Slovenec«). No, hvala bogu, da je to samo fantastična izmišljotina, sicer res ne vemo, kako bi Slovenska izgledala, da je volja za laži-avtonomistično misel krščanskih socialcev, to se pravi: za podrejenje klerikalnim demagogom! Tu stavek »Slovenec« z dostavkami, na katerega je bil pozabljen: »Če ne dobimo avtonomije, ne bo za to odgovorili samo dr. Kukovec (klerikalci) sje kaj prej vidijo samo osebo! Naša pripomba) in demokratska stranka, ampak tudi vsi do zadnjega, ki so oddali volilne krogljice laži-avtonomističnim strankam — med temi pa gre kot kriz pred proročilo laži-krščanske klerikalnosti! Za pravično in resnično avtonomijo, pa je bila in bo le socialna demokracija! — En greh rodi drugega, obstoja pa nevarnost, da se grešnik pri drugem grehu iz nepravdnosti sam izda. To se je »Slovenec« pripetilo med vrstami, dasi vemo, kako neodkritno in hinavsko je vedno govoril o delovanju svoje stranke. K volitvam v mariborskem okrožju namreč pravi: »Solona nezadovoljnost je tirala neuke in zapeljane volilce tneke in zapeljane v toliko, da niso hamazani z vsemi klerikalnimi mazili in so se dali »zapeljati od velike ideje, N. prip.) v rdeči tabor.« Torej nezadovoljnost jih je tirala? Od kod in zakaj nezadovoljnost? Odgovor je lahek: Ljudstvo je izprevidelo, da ga vodilni klerikalni in liberalni politiki z neodkritosrdnimi in kričaskimi strankarskimi programi le farbajo, uganijo pa za kulisami najbolj nedostojno žeparsko politiko; spravedlivo je tudi, da se le edino socialna demokracija potegne za njegove pravice, zato ji je podala pri volitvah svojo zaupnico! »Slovenec« ugotavlja nezadovoljnost, ve, da nastaja nezadovoljnost le radi nepoštenega zadržanja ljudi na stolčkih — ergo: tedaj je na neprebrisan način nepošteno delovanje svoje stranke tekom dveh let po provratu!

— Radičeve izjave. V političnih krogih vlada veliko zanimanje za to, kako stališče bo v konstituenti zavzela Radičeva hrvaška seliačka stranka ki predvsem predstavlja na Hrvaškem namnočejšo stranko z 45 izvoljenimi poslanci. Razni novinarji so se obrnili na Radiča da jim

poda svoje izjave. Urednika »Jutarnjega lista« je Radič izjavil: Mogoče je dvoje: revolucija ali sporazum. Na revolucijo ni misliti. Gre le za sporazum. Kakšen bo, in če bo tega ne vem. Vem pa, da moramo stati v obrambi proti zunanjemu nevarnosti skupno v eni črti. Zato se tudi nisem vezal s frankovci, ki na skrivaj žele povratka Karlovega. Dne 7. decembra bo zborovanje glavnevega odbora seliačke stranke, kjer se bo določila taktika stranke in se bode dane zastopniškim direktive. Na narednji skrajšni seliačke stranke dne 3. t. m. bode skleni predložiti da jih skupščina brez debate ali sročine ali ovirje. Dne 28. novembra se je narod izrekel z absolutno večino za republiko. Situacija je: na eni strani kraljevina Srbija, na drugi ml. Sedaj je treba da se sporazumemo tako da ne bo nihče nad niti pod drugim. — Predvsem bomo v Belgradu, skušali stoniti v srik s Savezom zemljoradnika (kmetijske stranke), mogoče je na tudi sporazum z demokrati in radikalci.

— Poročilo češkoslovaške delegacije o položaju v sovjetski Rusiji. Na seji kongresa češkoslovaške socialdemokratske stranke dne 29. novembra je sodrug Polak podal v imenu strokovne delegacije, ki se je vrnila iz Rusije, referat o položaju, v katerega je dovedena Rusija s sovjetskim režimom. On je v glavnem ugotovil, da socializma ne bo mogoče uresničiti z bolševiškim metodami. Rusija se sedaj nahaja v položaju popolnega razpada. V sovjetski Rusiji ni svobode tiska in zborovanja, odnose je samo za bolševike. Položaj industrije je žalosten. Eksploatacijska industrijskih podjetij se vrši na vojaški

in na najbolj birokratični način. V tej eksploataciji je »Eksploatacijski sovjet delavcev« samo fikcija, ker je delavski razred brez vsakega vpliva v upravljanju eksploatacije. Industrijski proletarijat trpi vsled glada in živi v nepopisni bedi pod moskovsko diktaturo. Na vsak milijon prebivalcev odpade 466.000 bolševiških uradnikov, in po 60.000 spekulantov. Od pričetka bolševiškega režima je pomrlo 40 odstotkov ruskih delavcev.

— O habsburški monarhistični propagandi v Avstriji pišejo poslednji čas razni avstrijski klerikalni listi, kakor da so jo tudi avstrijski klerikalci, ki so se doslej z njo pečali, opustili. To pa kaže vsled tega, ker se gre prvič za sprejem Avstrije v zvezo narodov, drugič pa predvsem vsled gospodarskega položaja Avstrije, ki zahteva prilateljsko razmerje do vseh sosednih držav. Ako so to iskrene izjave, to se pri avstrijskih klerikalcih ne da lahko konstatirati... »Rije« pravi pišo o tej stvari: Kar se tiče jugoslovanske države, izgleda, da je po svojih zastopnikih podprla zahtevo Avstrije, da se sprejme v zvezo narodov. Ta podpora naj bi pa pomenila, da Avstrija nasproti nam vodi lojalno politiko, ki naj potrdi s tem, da tudi ona prične obračunavati s habsburško propagando, kakor je to začela delati Svica.

— Sprejem Avstrije v Zvezo narodov. O posvetovanju pete komisije glede sprejema Avstrije v zvezo narodov se uradno poroča: Jugoslovanski in romunski zastopnik sta poudarjala potrebo, da se mora razločiti med bivšo habsburško državo in današnjo Avstrijo, ker je zadnja pokazala željo, urediti se demokratično in pretrgati stike s preteklostjo. Izjavljajo obeh govornikov so energičneje podpirali odposlanci Fisher (Anglija), Henossy (Francija) in Coules (Belgija).

Dnevna kronika.

— Razpis ustanov za skrbstvene sestre proti trahomu. Zdravstveni odsek razpisuje 2 ustanovi za kandidatkinje, ki bi bile pripravljene se udeleževati o mesečnega vezbanja na oddelku za očne bolezni v tujakšnji splošni bolnici z namenom, da se izobrazijo za skrbstvene sestre proti trahomu (egiptovski očesni bolezn). Vsaka ustanova znaša po 3000 K. plačilnih v 6 mesečnih, v naprej izplačljivih obrokih in obstoji poleg tega v višini brezplačne prehrane v zavodu. Prosilke se morajo z rezerzom zavezati, da bodo pripravljene po končanem vezbanju stoniti po pogodbi v službo zdravstvenega odseka za Slovenijo, ki jih bo poslal kot skrbstvene sestre proti trahomu v Prekmurje. Službeni prejemki bi po končanem študiju znašali mesečno 1000 K poleg odškodnine za hrano in stanovanje, ki se bo določila po dogovoru. Prošnje, opremljene s potrebnimi dokazili, med njimi spričevalo o dovršeni nižji srednji ali nižšesrednji šoli, je vlagati pri zdravstvenem odseku za Slovenijo v Ljubljani do vstopa 31. t. m.

Komisija za določitev meje med našo državo in Bolgarsko je sklenila, da prekinje vsled mirnega in slabega vremena svoje delo. Delo, pri določevanju meje, se bo nadaljevalo s 1. aprilom 1921.

Premog. Stranke, ki imajo izkaznico B blivše ubože akcije, dobe premož na nakaznice mestnega magistrata in sicer 200 kr za 20 K, v naslednjem redu: pomdelci krke L. M. N., v četrtki krke O. P. R.

»Slovenska dijaška zadruga v Pragi« opozarja vse one, ki nameravajo nadaljevati tekom tega šol. leta svoje študije v Pragi in ki reflektirajo na eventualno podporo pri »Slovenski dijaški zadrugi v Pragi«, naj to lažno omejeni zadrugi vsaj do 1. januarja 1921. Le v slučaju, da jim študij v domovini onemogočen in da jim pristoini fond dovolj prenos če podelne štenditve v Pragi, jih bo »Slovenska dijaška zadruga v Pragi« v uvaževanja vrednih slučajih po možnosti podpirala.

Tobačna zaloga v Trzinu. Snolena z založno trafiko se razpisuje v oddalo po javnem natečaju.

Tatvine na Ljubljanski pošti. Kakor smo že poročali so prišli na Ljubljanski pošti na sled raznim poštnim uslužbencem ki so kradli iz ameriških in ameriških dolarie in se na račun tega denarja rasti ameriških potnikov delavcev dobro imeli. Doslej so aretirali 7 oseb. Cenilo, da so skupno ukradli nad milijon kron vrednosti. Nekateri so tudi imeli nepošteno kupčije z znamkami.

Pri okrožnem sodišču v Celju so za četrto porotno zasedanje dosedaj razpisane sledeče razprave: Jakob Kidrič uboj; Ciril Konrivo, Josip Žolger in tov. Janez Javornik, Jože-

fa Neubauer, Neža Vičič. Ponerac Černič in tov. Valentin Basle. Tatvina. Janez Prevolske, poži: Terezta Kitak umor in Franc Dolar in tov. ron. Na vrsto pridejo še nekateri slučaji, ki na se niso razpisani.

Tatvine. V noči na 2. december ta sedlarski pomočnik Fr. G. v družbi A. C. uslužbenca pri Pollaku, ukradel iz delavnice Pollakove tovarne 4 klobazije gonilnih kermenov v skupni teži 90 kg.

Odklonjena pomilostitev. Regent Aleksander je odklonil podpis prošnje za pomilostjenje ki in te prdložil Tihomir Matič iz Lazarevca kateri je bil obsojen na smrt radi uboja in razbojništva. Z ozirom na to bo Matič ustreljen.

V ministrtvu za prosveto se je pričelo reševati vračanje šolskih knjiž za srednje šole v kraljevini Srbiji Hrvaški in Slovenec.

Ustanovili so se hidrotehnični »seki« v Negotinu, Priedoro, Bani-luki, Dubou, Sarajevu, Višegradu, Dvorniku, Trebinju, Livnu in Mostar-lu.

Kobilice. Uprava beogradske občine se je odločila, da naseli izven Beograda okoli 1000 ruskih beguncev ter tako odpomore pomanjkanju stanovanj (?)

Število diakov na bilgarskem vseučilišču. Število diakov, ki so se letos prijavili za vpis na posameznih fakultetah beogradskega vseučilišča je skoro istotako veliko kakor prejšnje leto. Na filozofski fakulteti se je nanovo vpisalo dosedaj 370 diakov ter jih je sedaj z diaki prejšnjega leta vsanih 1400. Na filozofski fakulteti je bilo letos diplomiranih okoli 100 diakov. Na pravni fakulteti se je letos vpisalo nanovo 555 diakov, skupaj na fil je vpisanih 2900. Na tehnični fakulteti je vpisanih skupno z diaki prejšnjih let 1200 nanovo pa se vpisalo sedaj 320 diakov. Na novooznanjenih fakultetah: medicinski, aeronomski in teološki se ni vpisalo noben diakov. Kolikor se je pri pričakovalo. Vpisalo se je na medicinski fakulteti 250 diakov na aeronomski 85, na teološki na okoli 100. Vseh skupaj je sedaj na beogradskem vseučilišču vpisanih 7030 diakov.

Kulturni vesnik.

Kvariet »Sevčike«. Dobro je, če si ogledaš od časa do časa kako svetovno čudo. Eno spoznanje se rodi iz tega: Ma-lo je na svetu takega, da bi moglo tvoja pričakovanja presenetiti z nadkriljevanjem! Kaj bi dejal: do skrajnosti izdelana skupna igra, dovršena umerjenost predavanja, tehnične težkoče nepoznane — in

vendar! So morda malenkosti, ki te ne morejo zadovoljiti, a vseeno ne moreš z njimi obračunati. Tukaj utis, da govori v interpretaciji svojo besedo tudi že suhoparna rutina ljudi, ki se v isti smeri giblje že dolgo vrsto let; tam te moti pretrano uporabljeni »portamento« I. violonista, od pretiranega portamenta pa do par nečisto intoniranih not je en sam kak — in si olovljen... Spomniš sem se na naše dečke pri »Zikie in sem bil vesel.

Umetne besede. »Nova Evropa« pozdravlja izdaje D. M. Dimičeve knjige »Savremena Patra Tehnika z naslednjimi besedami: Karakteristično je za to našo doho po vojni, da dobivamo mesto razprav in knjig o ligi narodov in o mednarodni razorožitvi knjige z gornjim naslovom. Mi edino še pristamo, da pozreva-mo vojne spomine, prihajajoč kakšno odlično pesniško delo — ali objavljajo zgodbe iz vojaškega življenja, — ali naj nihče od nas ne zahteva, da ocenjujemo strokovne in popularne vojne študije. One bodo itak brezpredmetne in zastarele, v slučaju da izbruhne prilidna vojska, ker bo ta prinesla s seboj nova sredstva za ubijanje in uničevanje vsega, kar je na človeku najboljšo.

Po svetu.

— Avstrijska ljudska himna. Nemški pesnik Karl Kraus je prepisal bivšo avstrijsko cesarsko pesem in jo objavil v zadnji številki »Fachele«. Prenovljena pesem, ki ima sedaj naslov Volkshymne se glasi: Gott erhalte, Gott beschütze vor dem Kaiser unser Land! Mächtig ohne seine Schütze, sicher ohne seine Hand! Ungeschützt von seiner Krone, stehn wir gegen diesen Feind: Nimmer sei mit Habsburgs Throne Oesterreichs Geschick vereint! — Tako se glasi prva kitica. Tej silno so prepisane vse ostale.

— Mednarodni železničarski kongres so otvorili te dni v Memorial-Hall v Londonu. Udeležilo se ga je veliko odposlancev: Nemčije, Francoske, Holandske, Luksemburške, Švedske, Danske, Avstrijske, Bosnje in seveda Angijske. Zastopanih je okrog 1.400.000 železničarjev. Sprejeta je bila Bidegardyjeva resolucija glede bur-nega delavstva, ki naj bi se po vsem svetu uvedel. Prvoednik Thomas je izjavil, da se pripravljajo velik boj na Angielskem, ki bo izbruhnil v par mesecih.

— Francoski socialisti — komunisti sodrugi Lefebvre, Lepetit in Vergens, ki so se udeležili razprav III. Internacionalne, so po poročilu iz Stockholma ob razbiju lad-je, na kateri so se vračali, utonili. Sodru-Lefebvre je zlasti znan, ker je s sodelovanjem Barbussesja lamsko leto ustanovil »Mednarodno ligo bivših vojakov in invalidov«. Bil je učenc Sorbone.

— Angielski odposlanci na bernski socialistični konferenci so: Wallhead Shaw-well, obsojen in Roden, Burtum, Msera, so odpricali v Švice.

— Za 116 milijonov pavole je zgorelo v liverpolskih skladiščih Anglije. Požar je za angleško polotico precej trd oroh, kajti bil je tolikga obsega, da ga je moralo napraviti najmanj 50 oseh in bil je morda organiziran.

— Ponos Španske, nedavno zgrajena nje največja ladja »Alfonz XIII.« je popolnoma zgorela.

— Sovjetska vlada poroča, da le izsledila več nameranih nanadov na različne ljudske novinarje, in sicer od strani protirevolucionarjev. Vlada je izjavila, da smatra protire-

volucionarce, ki se nahajajo v njenih rokah, za talce, ki bodo tamčili za življenje ocroženih ljudskih poverle-nikov.

— Otvoritev univerze se je izvršila v Rio di Janeiro v južni Ameriki.

Gospodarstvo.

— Gospodarsko-finančni odbor misli stroj je dovolil avoz sladkornega trsa.

— Na avstrijskih državnih železnica-h se s 15. dec. zvišajo blagovni železniški tarifi za 50 odstotkov.

Prehrana Avstrije. V petkovski seji prehranjevalnega odbora je zve-zni minister dr. Grünberger obširno poročal o prehranjevalnem stanju v Avstriji. Državni prispevek na moko in kruh znaša 15 milijonov kron. Splošno povišanje cen kruha pri se-danilnih razmerah ni izvedljivo. Da se zmanjša državni prispevek za moko in kruh se je predvsem sklenilo, da hoteli, restavracije, sanatoriji in go-stilne ne bodo več dobivale moke po znižanih cenah. Prav tako bodo od prejemanja cenejše moke izključeni tudi državljani. Za oskrbovanje z me-som mora plačevati država mesečni prispevek 49 milijonov kron, za kon-densirano mleko mesečno 16 milio-nov kron. Za oskrbovanje z živili ima država letno 25 milijard kron po-manjkala. Mnogo kruha povolne kvalitete bo zadostovala do novega leta. Vlada namerava kupiti od Ame-rike 50 ton žita.

Setev na Madžarskem. O polo-žaju poljedelstva se poroča: Glavna setev je skoro povsod že končana. Neugodne vremenske razmere so povzročile veliko škodo. Setev se je povsod zakasnila. Najsilabši je polo-žaj v komitatu Szolnok, kjer je mno-go mlija neobdelanega. V komitatu Gorsod. Somogy in Heves so povzro-čile miši mnogo škode.

— Gospodarska blokada. Podkomisija zveze narodov, ki se bavi z vprašanjem blokade je sprejela načrt o izvajanju go-spodarske blokade. Nekatere točke, ki jih vsebuje načrt se predlože skupščini, da jih takoj izvede, druge pa mednarodni razoroževalni komisiji, ki se v kratkem ustanovi.

Izdatelj: Ivan Milnar

Odgovorni urednik: Jak Vehnec

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANČISKANSKA ULICA ŠTEV. 6

REGISTROVANA TISKARNA / OBEJENO ZAVRJE

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPAN-STVA IN UPRADE, NAMODER-NEJSE PLEKATE IN VABILA
ZA SNOBE IN VESELICE

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA
TISNANJE CASOPISOV, KNJIG,
BROSUR ITO.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA

Otvoritveni oglas.

Cenjenemu občinstvu vljudo naznanjam, da sem ot-voril dne 4. decembra 1920

špecerijsko in kolonijalno trgovino

na Marijinem trgu št. 1. v bivši Hauptmann-Zanknovi hiši.

Poleg vseh vrst špecerijskega in kolonijalnega blaga priporočam poseb o moko, zdrob in ješpren ek iz lasinega mliha, dalje poljedelske pridelke in vsakovrstno pristno žganje predvsem slivovec lastne kuhe.

Zagotavljam solidne in točne potrežbe z znatno zni-žanimi cenami se priporočam

z odličnim spoštovanjem

O. Sturm.

AUTO

MOBILI in KOLESA
njih deli in oprema
PNEVMATIKA
garaža in delavnica

J. GOREC

Ljubliana

Gospodarska c. 14
Vegova ulica št. 8.